

Parastās tiesas - Spānija

Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējušies.

Jau ir pieejami tulkojumi šādās valodās: [es](#).

Konstitūcijas 117. pants nosaka, ka tiesu organizācijas un darbības pamatā ir tiesu varas vienotības princips.

Šā principa rezultātā pastāv viena tiesu sistēma, ko veido vispārējas piekritības (parastas) tiesas.

Ir vairākas tiesas, kurām darbs tiek iedalīts saskaņā ar jurisdikcijas noteikšanas kritēriju — subjektu, apmēru, personu, darbību vai reģionu —, jo tiesu varas vienotība neizslēdz to, ka pastāv dažādas tiesas dažādās jurisdikcijas jomās.

Parastās tiesas. Ievads

Spānijas 1978. gada Konstitūcijā noteikts, ka Spānija ir sociāla un demokrātiska valsts, kurā augstākā vara ir likumam, kas aizstāv brīvību, taisnīgumu, vienlīdzību un politisko plurālismu kā tiesību sistēmas pamatvērtības.

Konstitūcijas VI nodaļa ir veltīta tiesu iekārtai, 117. pantā ir noteikts, ka tiesu organizācijas un darbības pamatā ir tiesu varas vienotības princips (*unidad jurisdiccional*).

Visi šie principi tiek piemēroti tiesu organizācijā Spānijā, veidojot vienotu tiesu varu, kas ietver parastās tiesas.

Ir vairākas tiesas, kas darbu sadala saskaņā ar jurisdikcijas noteikšanas kritēriju — pēc jomas, apmēra, personas, darbības vai reģiona —, jo tiesu varas vienotība pieļauj, ka pastāv dažādas tiesas ar jurisdikciju dažādās jomās.

Parastās tiesas ir tiesas, kuru darbību regulē Konstitūcijas likums par tiesu varu saskaņā ar 1978. gada Konstitūcijas 122. pantu.

Izšķir trīs galvenos aspektus:

- teritoriālais aspekts,
- vai tiesu spriež viens tiesnesis vai tiesnešu kolēģija,
- jurisdikcija.

Teritoriālais aspekts

Saskaņā ar 1985. gada 1. jūlija Konstitūcijas likuma Nr. 6/1985 par tiesu varu paskaidrojuma rakstu tiesu darbības vajadzībām valsts ir **teritoriāli** sadalīta municipalitātēs, reģionos (*partidos*), provincēs un autonomajos apgabalos, kur, spriežot tiesu, jurisdikciju īsteno miertiesas (*Juzgados de Paz*), pirmās instances un pirmstiesas izmeklēšanas tiesas (*Juzgados de Primera Instancia e Instrucción*), administratīvās tiesas (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*), darba tribunāli (*Juzgado de lo Social*), tiesas, kuras ir atbildīgas par ieslodzīto labklājību un uzraudzību, (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*) un nepilngadīgo tiesas (*Juzgados de Menores*), provinču tiesas (*Audiencias Provinciales*) un autonomo apgabalu augstās tiesas (*Tribunales Superiores de Justicia*).

Valsts krimināllietu un administratīvajai tiesai (*Audiencia Nacional*), Augstākajai tiesai (*Tribunal Supremo*), pirmstiesas izmeklēšanas centrālajām tiesām (*Juzgados Centrales de Instrucción*) un centrālajām administratīvajām tiesām (*Juzgados Centrales de lo Contencioso-administrativo*) ir jurisdikcija visā valstī.

Viens tiesnesis vai tiesnešu kolēģija

Visās tiesās tiesu spriež viens tiesnesis, izņemot Augstāko tiesu, Valsts krimināllietu un administratīvo tiesu, autonomo apgabalu augstās tiesas un provinces tiesas.

Augstākās tiesas sastāvā ir tās priekšsēdētājs, departamentu priekšsēdētāji (*presidentes de sala*) un katrā departamentā saskaņā ar tiesību aktiem ieceltie tiesneši (*magistrados*). Ir pieci departamenti: civillietu, krimināllietu, administratīvo lietu, darba lietu un militāro lietu.

Valsts krimināllietu un administratīvās tiesas (*Audiencia Nacional*) sastāvā ir priekšsēdētājs, departamentu priekšsēdētāji un katrā departamentā (apelācijas, krimināllietu, administratīvo lietu un darba lietu) saskaņā ar tiesību aktiem ieceltie tiesneši.

Autonomo apgabalu **augstās tiesas** (*Tribunales Superiores de Justicia*) ietver četrus departamentus (civillietu, krimināllietu, administratīvo lietu un darba lietu). To sastāvā ir priekšsēdētājs, kurš ir arī civillietu un krimināllietu departamenta priekšsēdētājs, departamentu priekšsēdētāji un katrā departamentā saskaņā ar tiesību aktiem ieceltie tiesneši.

Provinču tiesu (*Audiencias Provinciales*) sastāvā ir viens priekšsēdētājs un divi vai vairāk tiesneši. Tie izskata civillietas un krimināllietas. Var būt arī nodaļas ar tādu pašu sastāvu.

Tiesu birojs (*Oficina Judicial*)

Konstitūtvainis likums par tiesu varu definē Tiesu biroju (*Oficina Judicial*) kā administratīvu organizāciju, kas darbojas kā atbalsts tiesnešu un tiesas darbā.

Tas tika izveidots, lai uzlabotu tiesas procesu produktivitāti, efektivitāti un caurredzamību, racionalizētu lietu atrisināšanu un veicinātu dažādu administrāciju sadarbību un koordināciju. Tādējādi šā biroja darbība ir vērsta uz to, lai izpildītu saistības par tāda kvalitatīva sabiedriskā pakalpojuma nodrošināšanu, kas ir cilvēkiem pieejams, atbilst konstitucionālajām vērtībām un apmierina iedzīvotāju patiesās vajadzības.

Tas ir jauns organizatorisks modelis, ar kuru tiek ieviestas mūsdienīgas vadības metodes, balstoties uz dažādu administratīvo vienību apvienošanu, proti, apvienojot vienības, kas nodrošina tiešu atbalstu tiesas procesos līdzvērtīgi vecajiem tiesas namiem (*ju zgados*) un atbalsta tiesnesi saistībā ar tiesas pienākumu veikšanu, un vispārējos procesuālos dienestus, tiesu sekretāru (*Secretarios Judiciales*) vadībā, kas veic uzdevumus, kuri nav izteikti tiesas uzdevumi, un pieņem ar tiem saistītus lēmumus, piemēram, pieņem dokumentus, izsniedz pavēstes, īsteno lēmumu izpildi, ārpustiesas procesus, pieņem tiesas lūgumrakstus, pušu paziņojumus, pieteikumus par procesuālo nepilnību novēršanu u. c.

Pastāv triju veidu vispārējie procesuālie dienesti:

- Vispārējais galvenais dienests
- Vispārējais lietu vadības dienests
- Vispārējais tiesībsardzības dienests.

Jaunā organizatoriskā modeļa īstenošana tika uzsākta Burgosā un Mursijā 2010. gada novembrī. Kasesesā un Ciudad Reālā Tiesu birojs tika izveidots 2011. gada februārī, bet Leonā, Kuencā un Meridā — 2011. gada jūnijā. Savukārt 2013. gadā tas tiks izveidots arī Seūtā un Melijā. Šis modelis pastāv līdz ar iepriekšējo tiesas namu modeli (*juzgados un tribunals*), kas sastopams citur Spānijā.

Jurisdikcija

Papildus teritoriālajam aspektam jāņem vērā arī tas, ka tiesās iesniegtās lietas vai jautājumi var būt dažāda veida un tiek skatīti **četrās tiesu sistēmās**.

Civillietu tiesas risina strīdus, kas nav skaidri nozīmējami citai tiesas klasei. Tādējādi tās var raksturot kā parastās tiesas.

Krimināllietu tiesas. Krimināllietas un procesi ir jāizskata krimināltiesību sistēmā. Tomēr Spānijas tiesībās ir paredzēts, ka civilprasību, kas izriet no noziedzīga nodarījuma, var vienlaicīgi iesniegt kā prasību krimināllietā. Tādā gadījumā krimināllietu tiesa noteiks atbilstīgu kompensāciju, kas jāmaksā, lai atlīdzinātu zaudējumus, kas radušies noziedzīga nodarījuma vai kriminālpārkāpuma rezultātā.

Administratīvās tiesas izskata iestāžu rīcības likumību un pret tām iesniegtās finansiālās prasības.

Darba tribunāli izskata prasības, kas celtas saistībā ar darba tiesībām, — gan individuālos strīdos starp darbiniekiem un darba devējiem, kas izriet no darba līguma, gan saistībā ar koplīgumu —, kā arī prasības par sociālo nodrošinājumu un prasības pret valsti — gadījumos, kad tā ir atbildīga saskaņā ar darba likumdošanu.

Papildus šīm četrām tiesu sistēmām Spānijā vēl ir **militārās tiesas**.

Militārās tiesas ir izņēmums attiecībā uz tiesu varas vienotības principu.

☞ **Konstitūcija** nosaka principus, kas reglamentē tiesu darbību un paredz tiesu varas vienotību, saglabājot īpašu noteikumu attiecībā uz militārajām tiesām stingri reglamentētajā militārajā jomā un aplenkuma gadījumos, vienmēr ievērojot Konstitūcijas 117.5 pantā noteiktos konstitucionālos principus.

Miera laikā militāro tiesu jurisdikcija ir sašaurināta līdz stingri reglamentētajai militārajai jomai, proti, tiek izskatītas lietas saistībā ar uzvedību, kas Militārajā Kriminālkodeksā ir klasificēta kā noziedzīgs nodarījums, taču gadījumā, kad karaspēks ir izvietots ārvalstīs, tiesas kompetence paplašinās līdz jebkāda veida noziedzīgam nodarījumam. Konstitūtais likums Nr. 4/1987 par militāro tiesu kompetenci un organizāciju pieļauj izmaiņas tiesas darbības jomā kara laikā, lai gan lēmums par to ir jāpieņem Parlamentam (*Cortes Generales*) vai valdībai, ja tai ir dotas šādas pilnvaras.

Militāro tiesu sastāvā ir profesionālais militārais personāls, bruņoto spēku locekļi un Aizsardzības ministrijas pārstāvji.

Militāro tiesu sistēmu veido reģionālās militārās tiesas (*Juzgados Togados Territoriales*), centrālās militārās tiesas (*Juzgados Togados Centrales*), augstākās reģionālās militārās tiesas (*Tribunales Militares Territoriales*) un Centrālā militārā tiesa (*Tribunal Militar Central*). Tomēr militāro tiesu sistēmas augšgalā ir Augstākās tiesas piektais departaments.

Militārā departamenta izveidošana Augstākajā tiesā, ievērojot tos pašus noteikumus kā citos departamentos attiecībā uz procedūru un tā locekļu statusu, nozīmē, ka divu tiesu varu veidojošo tiesas struktūru virsohnē pastāv vienotība.

Šajā departamentā ir iesaistīti locekļi ir gan no parastajām, gan militārajām tiesām, tādējādi garantējot līdzsvaru tiesvedības visaugstākajā līmenī, — departaments parasti tiek aicināts izvērtēt apelācijas sūdzības par tiesiskiem apstākļiem un pārskatīšanu, lai gan, protams, tam var būt jurisdikcija arī īpašās lietās, kas saistītas ar personālu, kurš ieņem augstu militāro amatu.

Spānijā nepastāv ārkārtas tiesu sistēma, tomēr pieminēto tiesu sistēmu kontekstā ir radītas specializētas tiesas īpašos jautājumos, piemēram, tiesas, kas izskata vardarbības gadījumus pret sievietēm, tiesas, kas atbild par noziedznieku labklājību un uzraudzību, un nepilngadīgo tiesas. Šīs ir parastās tiesas, kas specializējušās noteiktā jomā. Papildu informāciju skatīt faktu lapā ar specializētajām tiesām Spānijā.

Turpmāk dotajā Spānijas četru tiesu sistēmu aprakstā tiks aplūkota dažādu iesaistīto tiesu kompetence.

Civiltiesiskā sistēma

Augstākās tiesas 1. departamentam (*Sala I del Tribunal Supremo*), autonomo apgabalu augsto tiesu civillietu un krimināllietu nodaļām (*la Sala de lo Civil y Penal del Tribunal Superior de Justicia*), provinču tiesu civillietu nodaļām (*las Secciones Civiles de las Audiencias Provinciales*), pirmās instances tiesām (*los Juzgados de Primera Instancia*), mirtiesu tiesnešiem (*los Juzgados de Paz*) un noteiktām īpašajām tiesām (ģimenes lietu tiesām (*Juzgados de Familia*), komerclietu tiesām (*Juzgados Mercantiles*), kopienas preču zīmju tiesām (*Juzgados de Marca Comunitaria*), tiesām, kas izskata vardarbību pret sievietēm, (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*)) — visām ir jurisdikcija civiltiesiskajā sistēmā.

Komerclietu tiesas, kopienas preču zīmju tiesas un tiesas, kas izskata vardarbības gadījumus pret sievietēm, sīkāk apskatītas faktu lapā par specializētajām tiesām Spānijā.

Krimināltiesiskā sistēma

Augstākās tiesas 2. departamentam (*la Sala 2ª del Tribunal del Supremo*), Nacionālās tiesas krimināltiesību departamentam (*la Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional*), autonomo apgabalu augsto tiesu civillietu un krimināllietu nodaļām (*la Sala Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), provinču tiesu krimināllietu nodaļām (*las Secciones Penales de la Audiencias Provinciales*), krimināllietu tiesām (*los Juzgados de lo Penal*), izmeklēšanas tiesām (*los Juzgados de Instrucción*), nepilngadīgo tiesām (*Juzgados de Menores*), tiesām, kas ir atbildīgas par ieslodzīto labklājību un uzraudzību (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*), tiesām, kas izskata vardarbības gadījumus pret sievietēm, (*Juzgados de Violencia contra la Mujer*) un mirtiesu tiesnešiem (*Juzgados de Paz*) — visiem ir jurisdikcija krimināltiesiskajā sistēmā.

Nepilngadīgo tiesas, tiesas, kas ir atbildīgas par ieslodzīto labklājību un uzraudzību, un tiesas, kas izskata vardarbības gadījumus pret sievietēm, sīkāk apskatītas faktu lapā par specializētajām tiesām Spānijā.

Administratīvi tiesiskā sistēma

Tiesa ar jurisdikciju administratīvi tiesiskajā sistēmā ir Augstākās tiesas 3. departaments (*Sala 3ª del Tribunal Supremo*), Nacionālās tiesas administratīvais departaments (*Sala Contencioso-Administrativa de la Audiencia Nacional*), autonomo apgabalu augsto tiesu administratīvā nodaļa (*la Sala Contencioso-Administrativa de los Tribunales Superiores de Justicia*) un administratīvās tiesas (*los Juzgados de lo Contencioso Administrativo*).

Darba tiesu sistēma

Darba tiesu sistēmu veido Augstākās tiesas 4. departaments (*la Sala 4ª del Tribunal Supremo*), Nacionālās augstās tiesas darba lietu departaments (*la Sala de lo Social de la Audiencia Nacional*), autonomo apgabalu augsto tiesu darba lietu nodaļa (*la Sala de lo Social de los Tribunales Superiores de Justicia*) un darba tribunāli.

Visu iepriekš minēto tiesu jurisdikciju nosaka [☞ Konstitutīvais likums par tiesu varu](#).

Saistītās saites

[☞ GALVENĀ TIELIETU PADOME SPĀNIJĀ](#)

[☞ KONSTITUTĪVAIS LIKUMS PAR TIESU VARU](#)

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lapa atjaunināta: 12/03/2019